

A PAPRIKA ELLENÁLLÓSÁGA A MELOIDOGYNE INCOGNITA (CHITWOOD, 1949) FAJJAL SZEMBEN

MÁNDOKI ZOLTÁN, ÁCS TÍMEA, FAIL JÓZSEF és PÉNZES BÉLA
Budapesti Corvinus Egyetem Rovartani Tanszék, Budapest

Az étkezési paprika Magyarországon a legnagyobb területen termesztett hajtatos zöldségféle. Termesztése főként talajon történik, és sajnos a hajtató berendezések nagy részének talaja azonban gyökérgubacs-fonálférgel fertőzött. A hajtásban a melegigényes fajok közül leggyakrabban a kertészeti gyökérgubacs-fonálféreg (*Meloidogyne incognita*) fordul elő, ezért a paprikahajtatos egyik legjelentősebb növényegészségügyi problémáját e faj kártétele jelenti. Mivel a téli időszakban is fűtött termesztőberendezésekben áttelelő populációi évről évre súlyos kártételi veszéllyel fenyegetnek, védekezés nélkül gazdaságos paprikatermesztés nem lehetséges. A kémiai védekezési lehetőségek erősen korlátozottak és nem adnak kielégítő eredményt gyökérgubacs-fonálférgel ellen. Ezért új megoldásokat kell keresni, mégpedig oly módon, hogy ezek mind környezetvédelmi, mind humántoxikológiai szempontból kedvezőbbek legyenek, mint a korábbi kémiai módszerek. Így kerültek az érdeklődés középpontjába a gyökérgubacs-fonálférgel fertőzéssel szemben ellenálló fajták, illetve fajok. A hazánkban köztermesztésben lévő paprikafajták közül azonban egyelőre egyik sem rezisztens a kártevővel szemben. Ezért munkánk során célul tűztük ki, hogy megvizsgáljuk a paprika fajták, alanyok, illetve nemesítési alapanyagok *M. incognita* fajjal szembeni fogékonyságát, érzékenységét, és javaslatot tegyünk ellenálló fajták ill. alanyok használatára.

Munkánkat a Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar Kísérleti Üzem növénynevelőjében végeztük 2004 tavaszán. A kísérlet során 31 *Capsicum annuum* L, 1 *C. chinense* Jacq. és 1 *C. baccatum* var. *pendulum* tétel fonálféreg-érzékenységét vizsgáltuk. A magokat *M. incognita*-val erősen fertőzött talajba vetettük. A talaj egy Szeged térségében található növényházából származott, ahol korábban a kártevőre fogékony 'Blondy F1' fajtát termesztettek. A fertőzéshez használt faj pontos azonosítása céljából a 'Blondy F1' paprika gyökerében található nőtények vulvakúpjából preparátumot készítettünk, és a fajt morfológiai bélyegek alapján azonosítottuk (Jepson, 1987). A morfológiai meghatározás ellenőrzése céljából elvégeztük a faj molekuláris úton történő azonosítását is PCR- analízis segítségével (Zijlstra et al., 2000). Vetés után 12 héttel a gyökereken található gubacsokat, tojászsákokat sztereomikroszkóp alatt megszámláltuk, majd a kapott adatokat a Games-Howell statisztikai próba segítségével értékeltük. Megállapítottuk, hogy a vizsgált fajták, ill. nemesítési alapanyagok eltérő mértékben fogékonyak a *M. incognita* fajjal szemben. A vizsgálat eredményének alapján 8 *C. annuum*, és 1 *C. Chinense* tételt találtunk nagymértékben ellenállónak, ill. rezisztensnek. E tételek között köztermesztésben ma is használt fajta nem található. A 'Snooker' alanyfajtát kísérleteink során rezisztensnek találtuk, így annak alanyként való további használata mindenképpen javasolt, amíg nincs a kártevővel szemben rezisztens étkezési paprika a piacon.

Mindezek alapján javasoljuk a nemesítési munka fent említett vonalakkal történő továbbfolytatását, a nemesítési vonalak további tesztelését, a *M. incognita*-rezisztens paprikafajták előállítására céljából.